

ธรรมะไขตั้ม

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๙

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรม เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนานะ พระพุทธศาสนา เคารพพระธรรมๆ พระธรรมคือคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระธรรมที่แท้จริง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้รู้ค้นขึ้นมาในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เองโดยชอบ พระปัจเจกพุทธเจ้าก็ตรัสรู้เองโดยชอบ มีพระพุทธรูปพระธรรมเท่านั้น เวลาแสดงธรรมก็แสดงธรรมจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขุดคุ้ยค้นคว้าขึ้นมาในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเสวยวิมุตติสุขๆ

วิมุตติสุข สุขของพระอรหันต์ที่เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วฝึกหัด ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นตามความเป็นจริงในหัวใจของตน เป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันติภูมิโก

ปัจเจกตั้ง สันติภูมิโก คือสิทธิเสรีภาพของผู้ที่ประพฤติปฏิบัตินั้น ผู้ที่ประพฤติปฏิบัตินั้น ถ้าเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมาในหัวใจของผู้นั้น จะเคารพในพระพุทธรูปพระธรรม พระสงฆ์อย่างสุดซึ้งในหัวใจของตน

เพราะในหัวใจของตนมันขี้ทุกข์ขี้ยากใจ เวลาฟังธรรมๆ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสวยวิมุตติสุขๆ สุขที่แท้จริงในพระพุทธศาสนา สุขที่แท้จริงจากผู้ประพฤติปฏิบัติ ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม สมควรแก่ธรรม

ไม่ใช่ปฏิบัติด้วยความเพ้อเจ้อเพ้อฝัน ละเมอเพ้อพกโดยกิเลสค้นหาความทะยานอยาก กิเลสค้นหาความทะยานอยากคืออวิชชา คือความไม่รู้อยู่ในหัวใจของสัตว์โลกทุกดวง จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะๆ เกิดดับๆ เกิดดับจากบุญและบาปของแต่ละบุคคล ของแต่ละบุคคลนั้นสร้าง บุญสร้างบาปของแต่ละบุคคลคนนั้นมา

ถ้ามีอำนาจวาสนา มีครูบาอาจารย์ที่ชื่อสัตย์สุจริตต่อพระพุทธศาสนา จะสอนให้ทำคุณงามความดีๆ จะทุกข์จะยากขนาดไหนก็พยายามฝ่าทนของตน ทำคุณงามความดี เพราะคุณงามความดีนี้เป็นหนทาง เป็นหนทางของจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะที่จะเกิดมาแล้วมีบุญมีกุศลได้ บรรเทาทุกข์พอดำรงชีวิตของตนอยู่ได้

อวิชชา อวิชชากิเลสค้นหาความทะยานอยากมันทำชั่วๆ ทำชั่วขึ้นมาก็เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ทุกข์จนเข็ญใจ ขาดแคลนไปทุกเรื่อง ทุกเรื่องเพราะอะไร เพราะบาปกรรมมันสร้างมา บุญและบาป

แต่เรามีอำนาจวาสนาของตน ได้สร้างอำนาจวาสนาของตนมา ได้เกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา เกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนาแล้ว ถ้ามีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนา

ทีนี้ถ้ามีความเชื่อในพระพุทธศาสนา เห็นไหม อริยทรัพย์ การเกิดเป็นมนุษย์นี้เป็นอริยทรัพย์ เพราะการเกิดเป็นมนุษย์แล้วเกิดมาพบพระพุทธศาสนา การเกิดและการตายมีคุณค่ามาก ศรัทธาๆ ศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนาเป็นอริยทรัพย์ๆ อริยทรัพย์เพราะมันทำให้เราเข้ามาศึกษาค้นคว้า

ถ้าศึกษาค้นคว้ามาเป็นสัจจะเป็นความจริงของตนขึ้นมา ถ้าศึกษาค้นคว้าเป็นสัจจะเป็นความจริงของตนขึ้นมา สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี ถ้ามันสงบสุข สงบสุขด้วยอำนาจวาสนาของตน ไม่ใช่เพ้อเจ้อเพ้อฝันเพ้อพก ละเมอเพ้อพกของตนไป

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษาค้นคว้ากับเจ้าลัทธิต่างๆ มา ๖ ปี สมาริมีอยู่โดยดั้งเดิม สมาริมันมีของมันอยู่แล้ว แต่สมาริมันเป็นสมาริแบบโลกไ้ แบบฉานโลกไ้ไ้ มันไม่มีผู้มีอำนาจวาสนาขึ้นมา มันจะเข้าสู่มัคโค ทางอันเอก ทางสายกลางในพระพุทธศาสนา

เอามาจากที่ไหน

นี่ไง สิ่งที่เกิดเป็นมนุษย์เป็นอริยทรัพย์ๆ เพราะมีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนา ศึกษา ค้นคว้ามา ศึกษาค้นคว้ามาไง ในสมัยพุทธกาล มุขปาฐะเท่านั้น ต้องฟังจากพระโอษฐ์ขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเสวยวิมุตติสุขๆ แสดงธรรมๆ ได้ปัญจวัคคีย์ ได้ยสะ เป็น ๖๐ องค์ ฟ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์ มุขปาฐะจากพระอรหันต์ ๖๐ องค์นั้นจะเผยแพร่ไป จะสร้างคุณงามความดี ประกาศสัจธรรมในพระพุทธศาสนา

ใครมีอำนาจวาสนานะ ศึกษาค้นคว้าแล้ว ผูกมัดปฏิบัติ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเอาขุทฺติ ๓ ฟันธง ได้มาอีก ๑,๐๐๐ กว่า เวลาพระอัสสชิไปเผยแผ่ๆ

“เธออย่าไปช้อนทางกัน โลกนี้เราร้อนนัก โลกนี้เราร้อนนัก”

นี่ไง พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะไง มีอำนาจวาสนาขึ้นมาอยากจะบวชไป พอบวชแล้วก็ไปบวชกับสัตถุชัย

ถ้าไม่ได้สร้างบุญกุศลมา มันก็จะอยู่กับสัตถุชัยไป นั่นก็ไม่ใช่ นี่ก็ไม่ใช่ ไม่ใช่อยู่อย่างนั้นแหละ แต่ด้วยอำนาจวาสนาของตน เห็นไหม เราศึกษาค้นคว้ามา แล้วเราปฏิบัติมาถึงที่สุดของครูบาอาจารย์แล้ว มันไม่มีสิ่งใดเป็นสัจจะเป็นความจริงใจ

นี่คนที่มีบุญและฉลาด

มันไม่ใช่ทางแล้วแหละ ถ้ามันไม่ใช่ทางของเรา เราสัญญากันได้ ถ้าพบครูบาอาจารย์แล้วเราต้องบอกกันนะ เราต้องช่วยกันนะ เราไม่ทิ้งไม่ขว้างกันนะ นี่เพราะเป็นเพื่อนรักกันมา

พระสารีบุตรไปเห็นพระอัสสชิเข้า บิณฑบาตด้วยความล้าวมระวังขึ้นมา พระอัสสชิฉันอาหารจนเสร็จแล้วเข้าไปกราบขอพึ่งธรรมะไป

“เราเป็นผู้บวชใหม่”

นี่ไง พระอรหันต์ ๖๐ องค์ พ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์ มุขปาฐะ เวลาอบรมบ่มเพาะสั่งสอนขึ้นมาไง

“เราเพิ่งบวชใหม่ ความรู้เราไม่มาก”

“ถ้าบวชใหม่ ความรู้ไม่มาก ก็พูดธรรมะที่ความเข้าใจได้ ข้าพเจ้าจะแทงทะลุด้วยสติด้วยปัญญาของข้าพเจ้าเอง”

นักปราชญ์ทั้งนั้นไง อ่อนน้อมถ่อมตน ไม่ละเมอเพ้อพก ไม่ไปตื่นกระแสสังคม กระแสโลกไ้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนว่า ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ มันต้องมีเหตุมีผลของมัน ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนวิปัสสนาให้แทงทะลุเหตุนี้

ฟังธรรมๆ ทั้งหลายมาแต่เหตุ มันต้องไปที่ต้นเหตุนี้ เหตุที่มีกิเลส เหตุที่มีอวิชชา เหตุที่มีพญามารในหัวใจของตนไ้

จะศึกษาเล่าเรียนมา พระสารีบุตร พระโมลคัลลานะก็เป็นนักบวช นักบวชบวชกับสังฆชยมาแล้วบวชกับสังฆชย นั้นก็ไม่ใช่ นี่ก็ไม่ใช่ ละเมอเพ้อพกไปอย่างนั้นนะ มันก็เป็นประเพณีวัฒนธรรมของสังคมของโลกของเขา

เวลาธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ มันมีเหตุผล เป็นผู้ฉลาด มีสติมีปัญญาแทงทะลุไ้ มีดวงตาเห็นธรรมๆ ไปบอกพระโมลคัลลานะ เหมือนกัน เพราะสร้างบุญสร้างกุศลมา คนที่สร้างบุญสร้างกุศลมีสัจจะมีความจริงของตนขึ้นมา มีอำนาจวาสนาของตนขึ้นมา เวลาสัจจะเป็นความจริงฝึกหัดปฏิบัติแล้วมันก็เป็นข้อเท็จจริงขึ้นมาในหัวใจของตน เห็นไหม บุคคล ๔ คู่

สังคมโลก โลกเจริญๆ ไ้ โลกต้องมีการเจริญ มีการพัฒนาของเราขึ้นมา ในสมัยปัจจุบันนี้ที่โลกมันเจริญ เราต้องเจริญไปกับโลกเขา มีการศึกษาๆ มา

เมื่อก่อนการศึกษานี้แสนทุกข์แสนยาก จะต้องแสวงหาครูบาอาจารย์ที่ดีงาม ถ้าแสวงหาครูบาอาจารย์ที่ดีงาม มันเป็นสำนักปฏิบัติต่างๆ ไง

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีวาสนานะ ถ้ามีครูบาอาจารย์ที่ดีงาม เราก็จะฝึกหัดปฏิบัติตามข้อเท็จจริงนั้น ถ้าเรามีครูบาอาจารย์ที่เราฝึกหัดปฏิบัติไปแล้วนะ มันอันตู่ มันไม่มีหนทาง ไม่มีทางสว่าง เราโลกมันเจริญไฉน โลกเจริญแล้วเราศึกษาค้นคว้าในพระไตรปิฎก เราศึกษาค้นคว้าจากการสื่อสารต่างๆ ในปัจจุบันนี้ไฉน โลกเจริญ เจริญๆ ไป เจริญไปโดยกิเลสตัณหาความทะยานอยาก

แต่เวลาธรรมเจริญๆ เจริญในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม กึ่งกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง เห็นไหม ครูบาอาจารย์ของเรา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติถึงที่สุดแห่งทุกข์ เวลาถึงที่สุดแห่งทุกข์นะ วิมุตติสุขเหมือนกัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสวยวิมุตติสุขๆ

เวลาหลวงปู่มั่นท่านสิ้นกิเลสไฉน เวลาครูบาอาจารย์ท่านเล่าให้ฟังว่าหลวงปู่มั่นท่านไปสิ้นที่เชียงใหม่ เวลาจะอบรมบ่มเพาะเอาพระ จะต้องเทศนาว่าการให้มีความมั่นคง มีความเชื่อมั่น แล้วเวลามีเชื่อมั่นแล้วนะ อย่าบอกใคร อย่าบอกใคร ท่านสั่งตลอด ให้อยู่ในวงใน ให้อยู่ในวงในขึ้นมา เพราะอะไร ถ้ามันมีกระแสสังคมขึ้นมา มันทำให้การฝึกหัดปฏิบัติยากแค้นขึ้นไปอีก

เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านสอนให้มันน้อย ให้สันโดษ มันน้อยสันโดษในกระแสสังคม กระแสโลก ให้อดทน ให้มีขันติธรรม ให้อาจหาญในการประพฤติปฏิบัติโดยข้อเท็จจริงในหัวใจของตน ถ้าปฏิบัติตามข้อเท็จจริงในหัวใจของตน ให้มันเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา ถ้าให้มันเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา เห็นไหม

รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง

รสของธรรม เวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในกระแสสังคมและทางโลก เวลาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วอึ้งแล้วทั้งไปทั้งนั้นนะ

เวลาศึกษามาแล้วเป็นธรรมและวินัย เป็นศาสดาของเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ปรินิพพานไปแล้ว สิ่งที่ยังองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่างไว้ๆ เพราะอะไร เพราะนี่ไง ที่อำนาจ
วาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง พระโพธิสัตว์ๆ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย

เวลาศึกษาค้นคว้า เวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาตามข้อเท็จจริงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้าแล้วไง สิ่งที่ยังธรรมและวินัยนี้ไว้ เวลาเรามาศึกษาค้นคว้า ถ้ามีอำนาจวาสนา เราก็จะ
เคารพบูชา ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา

เวลาพระอานนท์ถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ปรินิพพานไปแล้ว เมื่อไหร่ศาสนาจะหมดยุคหมดกาล”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า “อานนท์ เราบอกเธอแล้วไม่ใช่หรือ สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น
เป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับเป็นธรรมดา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่างธรรมและวินัยนี้
ไว้ ธรรมวินัยจะเป็นศาสดาของพวกเขา เธอแล้วพวกเขาก็ฝึกหัดปฏิบัติขึ้นไป ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควร
แก่ธรรม เขาจะรู้ขึ้นมาในหัวใจของเขา”

ถ้าเขารู้ขึ้นมาในหัวใจของเขา สิ่งที่เขาปฏิบัติ เพราะมันเป็นธรรม

ความเป็นธรรม เห็นไหม กตัญญูทศเวทที่เป็นเครื่องหมายของคนดี ที่เราฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ที่
มันทุกข์มันยาก มันคับมันแค่น้อยนี้ มันทุกข์มันยากเพราะกิเลสในหัวใจของเราต่างหาก ถ้ามันมี
อำนาจวาสนา ผู้ที่ขีปนากิเลส ผู้ที่ปฏิบัติง่ายรู้ง่าย ผู้ที่ปฏิบัติง่ายรู้ยาก ผู้ที่ปฏิบัติยากรู้ยาก ผู้ที่
ปฏิบัติ สิ่งที่ยากปฏิบัติต่างๆ ขึ้นมา ถ้ามีอำนาจวาสนาของตน เราพยายามฝึกหัดปฏิบัติของเราขึ้นมา

เพราะเราเกิดมาเป็นมนุษย์ ในบรรดาสัตว์ ๒ เท้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐ
ที่สุด เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว ๒,๐๐๐ กว่าปีมาแล้ว ธรรมและวินัย
เป็นศาสดาของเรา ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา

เวลาภาคปฏิบัติๆ เวลาภาคปฏิบัติ เวลาบวชกับอุปัชฌาย์อาจารย์มาแล้ว ถ้าเราจะฝึกหัด
ปฏิบัติขึ้นมา เราก็ต้องแสวงหาๆ แสวงหาครูบาอาจารย์ที่ดีงามไป

ถ้าบวชมาแล้ว ถ้าจะศึกษาค้นคว้าธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นภาคปริยัติไง ภาคปริยัติก็ศึกษาค้นคว้าขึ้นมา ถ้าศึกษาค้นคว้าขึ้นมา มันจะเชื่อหรือไม่เชื่อละ

เวลากิเลสมันเห่อเหิมทะเยอทะยานของมันนะ มันจะมีจริงอยู่หรือ มันจะลงใคร กิเลสมันจะลงใคร มันยอมไม่ลงใครหรอก แต่ด้วยวาสนาของคนไง เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ได้บวชได้เรียนมาแล้วมีการศึกษาค้นคว้า ศึกษามาแล้วทรงจำธรรมวินัยๆ ทรงจำธรรมวินัย จิตใจมันยังไม่ยอมลงธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย

แต่ถ้าเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เรามีศรัทธา ที่ว่าเป็นอริยทรัพย์ มีศรัทธาแล้วศึกษาค้นคว้าแล้วมันจะเป็นจริงหรือไม่เป็นจริง

ถ้ามีวาสนาขึ้นมา เราบวชแล้ว ถ้าบวชกับอุปัชฌาย์อาจารย์มา อุปัชฌาย์ต้องให้กรรมฐาน ๕ เกสา โลมา นขา ทันตา ตใจ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง ทุกคนมีเหมือนกันหมด แล้วทุกคนที่มีเหมือนกันหมด จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เกิดในครรภ์ ในไข่ ในน้ำคร่ำ ในโอปปาติกะ

เวลาเกิดในโอปปาติกะ เทวดา อินทร์ พรหม เขาเกิดโดยโอปปาติกะ เกิดด้วยบุญด้วยกรรมของเขา เวลาเขามาพึ่งเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ เขาไม่มีเกสา โลมา นขา ทันตา ตใจนะ เขาเป็นทิพย์ๆ ทั้งนั้นนะ

ฟังธรรมข้อไหน ฟังธรรมอย่างใด เวลาเขามาเป็นหมู่เป็นคณะ หัวหน้าเขาจะเป็นผู้อาราธนา หัวหน้าเขาจะเป็นผู้ที่เริ่มต้นอยากฟังธรรม สื่อสารกับหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น กับครูบาอาจารย์ของเรา ธรรมข้อไหนๆ ละ

ของเรา เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เรามีกายกับใจๆ เรามี เกสา โลมา นขา ทันตา ตใจ เรามีอำนาจวาสนามากกว่าเทวดา อินทร์ พรหมที่เขาเป็นทิพย์ของเขา ยิ่งพรหมนี้ชั้น ๑ เลย มันมหัศจรรย์ของมัน ผลของวัฏฏะ ทำดีและทำชั่ว เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ

เราเกิดเป็นมนุษย์ เรามีกายกับใจๆ นี่สมบุรณ์แบบในธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็มาตรัสรู้ในภพของความเป็นมนุษย์ นี่

ในภาพของความเป็นมนุษย์ มันสมบูรณ์แบบในการฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ให้มีสติมีปัญญา ตามข้อเท็จจริงของตน

ศึกษาเล่าเรียนมา มันก็เป็นทางวิชาการ แล้วจะฝึกหัดๆ ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันเป็นทางโลกๆ เห็นไหม เวลาโลกเจริญ พระพุทธศาสนาเวลาเจริญขึ้นมา เจริญในที่ไหน

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในชมพูทวีป สิ่งที่ฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ในสมัยพุทธกาล แล้วเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรมๆ ไป สิ่งที่อยู่ในแว่นแคว้นต่างๆ ที่ศึกษาค้นคว้าขึ้นไปในชนบทประเทศ นี่เวลาความมั่นคง ความอุดมสมบูรณ์อยู่ในชมพูทวีป

เวลาบวชพระต้อง ๑๐ องค์ขึ้นไป เวลาพระกัจจายนะไปอยู่ชนบทประเทศ กว่าที่จะบวชจะเรียนมันแสนยาก พระโสณะเป็นลูกศิษย์ของพระกัจจายนะไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เฝ้าเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพราะอะไร

เพราะกว่าจะได้บวช สงฆ์กว่าจะครบ ๑๐ องค์ พระกัจจายนะถึงให้ขอพรองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า พระ ๕ องค์ก็บวชได้ แล้วอยู่ในชนบทประเทศ สิ่งที่ยากขึ้นเรื่อยๆ พระขอให้ใส่หลายชั้นก็ได้

เวลาไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้อยู่ในกุฏิขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย แล้วให้สาธยายธรรมๆ

นี่ไง สาธยายธรรม ก็ฝึกหัดปฏิบัติมาแล้วมันมีผลงานแค่ไหน สิ่งที่เป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมาละ เวลาสาธยายธรรมให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฟังไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสาธุ แล้วอนุญาต ให้กลับไปบอกพระกัจจายนะว่า สิ่งนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอนุญาตไง

ชนบทประเทศกับชมพูทวีป สิ่งที่มีมันเป็นโลกใจ โลกมันเจริญของมัน เวลามันเผยแผ่ออกไป ในสัจจะเป็นความจริงในพระพุทธศาสนา นี่เป็นการเผยแผ่ธรรม

แต่เวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา พระกัจจายนะก็สำเร็จไปจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นพระอรหันต์ พระโสดะๆ พังธรรมาๆ พระกัจจายนะ เวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาให้ตามข้อเท็จจริง นั้น ถ้ามันทำความเป็นจริงขึ้นมาะ ปัจจัตตัง สันทิฏฐิโก แล้วเป็นความจริงเหมือนกัน

นี่ไง เวลา “อานนท์ เราบอกเธอแล้วไม่ใช่หรือ ว่าผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม”

สมควรแก่ธรรม สมควรแก่ธรรมและกิเลสในหัวใจของแต่ละบุคคล

ถ้าละเมอเพื่อพัก นี่ไง ธรรมะไข่มุก

เวลาไข่มุกๆ เวลาคนที่เขานอนบนศาลากล่าว เขาจะแก้บนของเขานะ เขาต้มไข่ เขาต้มไข่ ต้ม ไข่สีแดง ผู้ที่ไปนอนบนศาลากล่าวไว้ที่ไหน เวลาประสบผลสำเร็จที่เขาติดสินบนไว้ เขาก็ต้มไข่ ไข่ต้ม แก้บน

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราฝึกหัดปฏิบัติของเราขึ้นมา เวลาเข้าขึ้นมาพระรัตนบาท เขาใส่ไข่มุก ไข่พะโล้ ไข่ร้อยแปดพันเก้า นั้นเป็นอาหาร สิ่งที่เป็นอาหารมันเป็นโปรตีนที่มีราคาต่ำที่สุดด้วย เป็นอาหารของมนุษย์ทั้งหมด ไข่เป็นโปรตีนที่ถูกที่สุด

นี่ก็เหมือนกัน เวลาบนบนศาลากล่าวขึ้นมา ต้มไข่เขียว แล้วต้องทาสีแดงด้วยใจ การบนบน ศาลากล่าวจะให้ประสบความสำเร็จของตน เวลาฝึกหัดปฏิบัติธรรมขึ้นมา ละเมอเพื่อพักขึ้นมาก็ว่า สิ่งนั้นเป็นธรรมๆ

ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ มันต้องมีเหตุมีผลของมัน ถ้ามีเหตุมีผล มันไม่ละเมอเพื่อพักอย่าง นั้น ถ้าละเมอเพื่อพักขึ้นมาแล้วทำอะไร มันก็ทำตามแต่ความพอใจของตน กิเลสชัดๆ

มีครูบาอาจารย์ที่ดีงาม สิ่งที่เราทำมา สิ่งที่เราศึกษาค้นคว้ามา เวลาบวชเป็นพระๆ ไข่มุก ขุฑขณายให้มาแล้ว เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง สิ่งที่เราใช้สติปัญญาพิจารณา ใคร่ครวญไป ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ มันจะทำให้หัวใจสงบสุขเข้ามา ถ้าทำหัวใจให้สงบสุขเข้ามา เพราะมีสติมีปัญญาไง ว่าเราใช้สติปัญญา เห็นไหม

เวลาเราศึกษาค้นคว้าไป บวชแล้วๆ ภาคปริยัติก็ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมและวินัยนี้ ศึกษาธรรมและวินัยนี้แล้วมีสติมีปัญญา เวลาสอบเทียบเคียงต่างๆ ได้ดูพิจารณาเป็นขั้นๆ ขึ้นไป แล้วได้ดูพิจารณาเป็นขั้นๆ ขึ้นไป แล้วมันเชื่อเรื่องมรรคเรื่องผลหรือไม่

มีมากมายที่ว่า กึ่งพุทธกาลแล้ว มรรคผลนิพพานไม่มีแล้วละ

ศึกษาค้นคว้ามาๆ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษาแล้วมันประเสริฐ โอ้โฮ! เลอเลิศ มีความมหัศจรรย์มาก มีความเข้าใจในธรรมๆ เข้าใจในธรรมคือว่าถ้ามีธรรม กิเลสมันก็สงบตัวลงใจ มันก็ดีขึ้นในการดำรงชีพ ในการพัฒนาของสังคมของโลกนั้นไป มันก็เป็นเรื่องโลกๆ ใจ

แต่ถ้าเราศึกษาค้นคว้าของเราขึ้นมา ถ้ามีอำนาจวาสนาขึ้นมา เราจะฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา แล้วฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา มันจะเอาชนะกิเลสเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมาได้หรือไม่ ถ้ามันเอาชนะกิเลสเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมาไม่ได้ มันก็แผดเผาใจ กิเลสมันกว้างเอาไฟเผาไฟมาใส่หัวใจของตนทั้งนั้น

เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา การเกิดมันต้องมีการดับ คนเกิดมาทั้งหมดต้องตายทั้งสิ้น ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด จะศึกษาพระพุทธศาสนาหรือไม่ศึกษาพระพุทธศาสนา เขาก็ต้องสิ้นชีวิตของเขาไปในอนาคตแน่นอน

สิ่งที่ศึกษามา ศึกษาเป็นความรู้ๆ นั้นนะ ถ้าไม่ฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นข้อเท็จจริงขึ้นมา มันจะมีรสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง มันจะมีรสมีชาติตรงไหนล่ะ มันทรงจำๆ มันทรงจำมันก็แห้งๆ ใจ

ถ้ากรรมฐานๆ เขาบอกว่ำนั่นธรรมะกระดาก ธรรมะกระดาก ธรรมะเปื้อนหมึก ศึกษาแล้วมีความรู้ๆ ขึ้นมา แล้วความรู้มันจะสร้างสมตัวเองขึ้นมาได้อย่างไร ถ้าความรู้มันจะสร้างสมตัวเองขึ้นมา เห็นไหม ฝึกหัดปฏิบัติ

ฝึกหัดปฏิบัติมา มีความรู้มากมาย เวลาจะฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาใจ หาหนทางจะทำให้ตัวเองเป็นขึ้นมาได้ แล้วถ้าไม่มีสติไม่มีปัญญา ไม่มีคำบริกรรม ทำความสงบของใจไม่ได้ ก็ธรรมะไข่มุก

บนบานศาลกล่าว จะให้มันเป็นอย่างนั้นๆ แล้วเวลาบนบานศาลกล่าวแล้ว อารมณ์ความรู้สึกของ
ตนเวลากระทบสิ่งใด เอ๊ะ! นั่นเป็นธรรม

ไฉนมันลมพัดไปไม่ไหว

ธรรมมันอยู่ที่ไหน

ธรรมมันต้องอยู่ที่หัวใจ

เวลาธรรมที่มันอยู่ที่หัวใจ แล้วจะฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาได้อย่างไร

ถ้ามันจะฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาละ เราก็ไปทำความสงบของใจเราเข้ามาสิ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ เวลาบุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาส
วักขณญาณทำลายอวิชชา ทำลายพญามาร มารเวลามันลื่นไปจากใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้าไง มันร้องแรกแหกกระเชอไปฟ้องลูกสาวไป ฟ้องความโลภ ความโกรธ ความหลง ว่า
เจ้าชายสิทธัตถะจะพ้นจากมือเราไปแล้ว

เวลาลูกสาวพญามารก็บอก เตียวพ่อไม่ต้องชวนชวายน เตียวพวกดิฉันจะไปจัดการเอง

เวลาไปยั่วไปยวนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง

นางคันหา นางอรรดี แม้แต่พ่อของเธอ เรายังหักลงแล้ว ความโลภ ความโกรธ ความหลง
เรือน ๓ หลัง เรือนยอดของเรือน ๓ หลังคืออวิชชา เราได้หักอวิชชาจากหัวใจของเราแล้ว เรือน ๓
หลังมันจะมีคุณค่าตรงไหน

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไ้ เยี่ยมมารๆ นะ นั่นมันเป็นข้อเท็จจริงในหัวใจของ
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการนะ เราเป็นไก่ตัวแรกที่เจาะฟองอวิชชา
ออกมา เราเป็นไก่ตัวแรกเจาะฟองอวิชชา

นี่ไง สิ่งที่เป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมามันต้องมีเหตุมีผลขึ้นมา

ถ้าไม่มีเหตุผลขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาประพุดิปฏิบัติขึ้นมา ไปศึกษา ค้นคว้ามากับเจ้าลัทธิต่างๆ ๖ ปี แล้วศึกษา อดอาหารมา ทำทุกรกิริยามาขนาดไหน กลั่นลมหายใจ จนสลบถึง ๓ หน หุ่นเหว มาทั้งนั้นนะ แต่เวลาเป็นความจริงขึ้นมา อาสวกษยญาณทำลายอวิชชา ในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เสวยวิมุตติสุขๆ นี่ข้อเท็จจริง

ถ้าข้อเท็จจริงขึ้นมา นั่นคือมัคโค ทางอันเอก ทางสายกลางในพระพุทธศาสนา เราเป็นไก่ตัว แรกที่เจาะฟองอวิชชาออกมา อวิชชา เปลือกไข่ เปลือกไข่ที่มันหุ้มหัวใจของสัตว์โลก

แล้วมันหุ้มอย่างไรละ มันหุ้มที่ไหนละ

ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริงนะ ปัจเจกัตถ์ สันทิฏฐิโก เกิดขึ้นมาจากการฝึกหัด การประพุดิปฏิบัติ มาเป็นข้อเท็จจริงขึ้นมาในใจของตน เป็นบุคคล ๔ คู่

ปุถุชน กัลยาณชน ปุถุชนคนหนาไม่มีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอัน เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบ พระพุทธศาสนา มีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนานะ เราบวชกับอุปัชฌาย์มา เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ กรรณฐาน ๕ บวชมาแล้วนะ ถ้ามีครูบาอาจารย์ที่ดั่งามฝึกหัดปฏิบัติ

ข้อวัตรปฏิบัติเป็นเครื่องอยู่ของใจ

เครื่องอยู่ของใจคือศึกษาค้นคว้าหาหัวใจของตนให้ได้

เวลาถ้าเราบวชมาแล้ว ปฏิบัติแล้วเราไม่มีความรู้ เราคิดว่าเราจะผิดพลาด เราจะห่างไกล จากพระพุทธศาสนา ก็ศึกษาเล่าเรียน ศึกษาาก่อน ศึกษาภาคปริยัติ ศึกษาคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง พระไตรปิฎกๆ นั้นแหละ

เวลาศึกษาค้นคว้ามา ถ้าศึกษาขึ้นมาแล้วสอบเล่าเรียนแล้วได้ขนาดไหน นั่นก็เป็นเวรกรรม ของสัตว์ ถ้าพูดถึงถ้าผู้มีอำนาจวาสนาก็จบ ๙ ประโยค จบ ๙ ประโยคนั้นทรงจำธรรมวินัย มีความรู้ ขึ้นมา แล้วทำความสงบของใจได้หรือไม่

เวลาเราฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา เราฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา เติบจนกรม นั่งสมาธิภาวนา เรามีสติมีปัญญารักษาหัวใจของตนได้ ถ้ารักษาหัวใจของตน ทำความสงบของใจของตนได้ไหม

ถ้าทำความสงบของใจของตนได้ขึ้นมา สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี

แล้วจะศึกษาค้นคว้าขึ้นมา จะหาใช่ของตัว หาที่ไหน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเป็นไก่ตัวแรกที่เจาะฟองอวิชชาออกมา

ถ้าเราฝึกหัดทำความสงบของใจให้ได้ ถ้าเราค้นคว้าขึ้นมา อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ถ้าตนมีความสงบระงับเข้ามา มันจะมีความสุขความเจริญของมัน เราจะตั้งไข่

ไข่ตั้งขึ้นมามันก็จะล้ม ถ้าเราตั้งไข่ของเราขึ้นมา ตั้งไข่ให้ได้

เวลาคนเกิดมา เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เกิดมาเป็นทารก กินก็ไม่ได้ นอนก็ไม่ได้ ต้องพ่อแม่ดูแลเลี้ยงมาทั้งนั้นนะ สุดท้ายแล้วก็เริ่มคลาน เริ่มคลานแล้วก็เริ่มหัดเดิน แล้วมันก็เป็นไปตามเวรกรรมของสัตว์

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าหัวใจมันฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา เราทำความสงบของใจเข้ามา เวลาจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เกิดในไข่ ในครรภ์ ในน้ำคร่ำ ในโอปปาติกะ ถ้าเราพุทธ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิจนจิตสงบให้ได้ เห็นไหม ถ้าเห็นๆ อยากจะเห็นกิเลส อยากจะค้นคว้าหากิเลส เห็นไหม

เริ่มต้นขึ้นมาฝึกหัดปฏิบัติ กิเลสมันดิบๆ เลย กิเลสทั้งตัวเลย กิเลสทั้งตัว เวลาพุทธก็พุทธไม่ได้ เวลามันคิด มันฟุ้งซ่าน มันก็เอาแต่ความทุกข์มาให้หัวใจของตน ถ้ามันเอาความทุกข์ความยากมาให้หัวใจของตน แม้แต่ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วยังสงสัย ยังลังเล ยังมีการกระทำ ถ้าการกระทำแล้วมันก็ไม่ประสบความสำเร็จ ไม่ประสบความสำเร็จแล้วไม่โทษตัวเอง ไม่โทษกิเลสในใจของตนเลย จะไปโทษธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันหมดกาล มันหมดสมัย มันจะเข้าธรรมไม่ได้

มันจะหมดกาลหมดสมัย ทำไมหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านทำได้ละ

ท่านทำได้ ท่านก็ต้องฝึกหัดปฏิบัติ ต้องเอาข้อเท็จจริงนั้น

อย่างเช่น เวลาข้อวัตรปฏิบัติฯ เป็นเครื่องอยู่ของใจ เป็นเครื่องอยู่ของใจเพื่อจะค้นคว้าหาหัวใจของตน ถ้าค้นคว้าหาหัวใจของตน ถ้าทำความสงบของใจได้ หลวงปู่มั่นท่านจะถามว่า จิตเป็นอย่างไร

ถ้าจิตเป็นอย่างไร มันจะรู้มันจะเห็นของมันไง มันไม่ใช่ธรรมะไขดัม

เวลาธรรมะไขดัม มันจับต้องอะไรไม่ได้ มันไม่มีสิ่งใดเป็นสมบัติของตน แต่มันไปดัมไขข้างนอกใจ แล้วก็ไปบนบานศาลกล่าวไง แล้วก็ว่าประสบความสำเร็จไง สำเร็จอะไร ถ้าสำเร็จ สำเร็จนั้นคือว่าอ่อนวอนขอสิ่งใด แล้วตัวเองมีบุญและบาปขนาดไหน แล้วทำความสำเร็จของตนได้ แล้วคนที่ไปอ่อนวอนขอเขามากมาย แล้วจะสำเร็จทุกคนเลยหรือ

ถ้าสำเร็จทุกคน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอินไตย ๔ นะ พุทธวิสัย โลก ฌาน กรรมกรรมอินไตยๆ เลยละ แล้วพระพุทธานุศาสน์สอนให้เชื่อกรรม กรรมดี กรรมชั่ว

กรรมดีๆ กรรมดีทำให้เราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธานุศาสนา กรรมดีๆ ทำให้เรามีความสงบสุขในหัวใจของตน กรรมชั่วๆ บาปอกุศล ทุกคนไม่ต้องการทั้งนั้นนะ

ฉะนั้น เวลาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกัน ถ้าเราสร้างคุณงามความดีของเรา เราพยายามตั้งสติ ทำความสงบของใจให้ได้ ถ้าทำความสงบของใจให้ได้นะ ถ้ามันตั้งไข่ได้ ตั้งไข่ได้มันก็จะเริ่มจะศึกษาค้นคว้า ศึกษาการกระทำของตน

ถ้ามันเป็นทางโลก เวลาธุรกิจเขาค้าขายไข่ เวลาเขาขนส่ง เขาระวังนะ เวลามันกระทบกระทั่งอื่น ไข่มันแตก ไข่มันแตก สินค้าเขาเสียหาย มันเป็นวัตถุไง มันเป็นอาหาร

แต่ถ้าเราฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา เราจะปฏิบัติบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าจิตใจเราสงบรับเข้ามา พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน มันมหัศจรรย์นะ มหัศจรรย์ เห็นไหม

ถ้าเราตั้งไข่ไม่ได้ ไข่มันแตก ไข่มันรักษาตัวเองไม่เป็น ทำสิ่งใดเจริญงอกงามขึ้นมาไม่ได้

เวลาเขาแก้บนนะ เป็นหมิ่นเป็นพันฟอง เป็นหมิ่นเป็นพันฟอง ใ้เราจะหาหัวใจของตน ล้มลุกคลุกคลาน แต่เวลาเพื่อเจ้าเพื่อพวคนั้นนะ นั้นนะธรรมะไขดัม มันโลกมันเจริญใจ โลกมันเจริญ มันมีไปทั้งนั้นนะ

ถ้าสมัยโบราณ มันก็ต้องเป็นผู้ใดอยากกินไข่ก็ต้องเลี้ยงไก่เอง ผู้ใดรู้จักเลี้ยงเปิดเลี้ยงไก่ มันก็มีไข่ มีอาหารไว้ประจำบ้าน

ไ้นี้ก็เหมือนกัน ถ้ามีวาสนาขึ้นมา ไข่มันเป็นเรื่องอาหาร เรื่องของสังคม แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ เราเป็นไก่ตัวแรกที่เจาะฟองวิชาออกมา ไ้ไก่ตัวแรก แล้วเทศนาว่าการไป พระอรหันต์ ๖๐ องค์ นี่ไง พ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์

แต่กว่าจะพ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์ ใครเป็นคนอบรมบ่มเพาะขึ้นมา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เอหิภิกขุ บวชให้เอง แล้วอบรมบ่มเพาะเอง

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอาสาวิภขญาณทำลายวิชาในหัวใจขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เทศนาว่าการขึ้นมา เราเป็นไก่ตัวแรกที่เจาะฟองวิชาออกมา

ไ้ของเรา เวลาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันเป็นธรรมะไขดัม เอาไว้แก้บน เอาไว้ต่อรอง กับกิเลส แล้วคิดสิ่งใด ทำสิ่งใด แล้วมันมีความเข้าใจ มีสติมีปัญญา บอกนั้นบรรลุลหรร

เ็งไม่เห็นไข่เลยนะมึง ไข่ เ็งยังตั้งไข่ไม่เป็นเลยด้วย

ถ้าตั้งไข่เป็นนะ คีล สมาธิ ปัญญา

คีลคือศีลละ คือความมั่นคงของใจ ถ้ามีสมาธิ สมาธิที่ตั้งมั่น สมาธิที่ตั้งมั่นมีกำลังของมัน ถ้า ยกขึ้นสู่วิปัสสนาฯ ยกขึ้นสู่วิปัสสนาเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนา องค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเจาะฟองวิชาออกมา

เ็งเห็นวิชาใหม่ เ็งเห็นกิเลสใหม่

กิเลสมันเป็นนามธรรม หลวงปู่มั่นบอก กิเลสอยู่ที่ฐิติจิต กิเลสอยู่ในหัวใจของสัตว์โลก สิ่งที่เราเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมีกิเลสร้อยเปอร์เซ็นต์ แล้วกิเลสเป็นนามธรรมๆ เราตะครุบเงาเงา เราพยายามศึกษา แล้วพอคั่นคว้า แต่เราไม่เคยเจอกิเลสของเราเลย เราไม่เคยเห็นกิเลสของเราเลย

มันแปลกนะ ไข่ที่ไม่มีเปลือก มันอยู่ได้อย่างไร เว้นไว้แต่ไข่ต้ม ไข่ต้มเวลามันปอกเปลือกแล้ว มันมีไข่ขาว มีไข่แดง มันก็ยังเป็นรูปร่างไข่ได้ แต่ถ้ามันเป็นไข่ดิบล่ะ มันแตกนะ มันละลายหมดละ

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เป็นธรรมาธิฐาน เป็นบุคลาธิฐาน

ถ้าหัวใจเป็นนามธรรมๆ กิเลสเป็นนามธรรม เราจะรู้จะเห็นมันได้อย่างไร

ไม่รู้ไม่เห็นก็รู้ไม่เห็น ธรรมทั้งหลายมาจากเหตุไฉน

มันถึงไม่มีเหตุมีผลไฉน มันถึงเป็นธรรมไขดัมไฉน

แต่ถ้ากิเลสเป็นนามธรรม เราฝึกหัดมานี้ เราศึกษาคั่นคว้ามานี้ เราจะหาหัวใจของเรา ถ้าหัวใจของเรา จิตมันสงบเข้ามา สงบมันก็มีความจริงใจ แล้วสงบมันเป็นอย่างไร ถ้ามันเป็นมิจฉาละ เพราะมันเป็นมิจฉาไฉน

เวลาจิตมันไม่สงบ เวลาคิดทางโลกมันก็คิดเป็นวิทยาศาสตร์ เวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา จิตมันสงบระงับมาก มันก็เป็นมิจฉา เป็นมิจฉา มันก็จะไปรู้ไปเห็นตามแต่เวรแต่กรรมของสัตว์

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการ พระอรหันต์ทุกองค์ ท่านให้อุบาย ให้อุบายไม่เหมือนกันนะ

“โมฆราช เธอจะมองโลกนี้เป็นความว่าง”

ไฉ่เราศึกษาคั่นคว้ามาตลอด เราก็อ่านเวลาฝึกหัดปฏิบัติว่างหมดเลย ว่างหมดเลย

ว่างอะไร ว่างเขาต้องมีสติ ว่างก็ว่างแบบสัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิมันมีสติสัมปชัญญะของมัน ถ้ามันส่งออกเข้าไปหรือมันตะครุบเงา แล้วถ้าตะครุบเงา มันเห็นกิเลสไม่ได้ไง มันจับกิเลสไม่ได้ มันก็ว่าสิ่งที่มันตะครุบเงาแล้วใช้ปัญญาไป มันเป็นมรรคเป็นผล

แล้วมรรคผล ทำไมเอ็งทำอะไรไม่เป็นขึ้นเป็นอันล่ะ

มรรคผลๆ นะ ศील สมาธิ ปัญญา

ถ้าศีล สมาธิ ปัญญา เห็นไหม

คนเราเกิดมามีกายกับใจ ร่างกาย เพราะว่ามันมีธาตุไฟ มันมีจิตอยู่ในร่างนี้ มันถึงมีชีวิตสืบต่อมา แล้วเวลาคนตาย จิตมันเคลื่อนออกจากร่าง เขาก็ไปเกิดนะ จิตไม่มีการเวียนวนจรด จิตไม่เคยตาย ตายจากมนุษย์ไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน ตายจากมนุษย์ไปเกิดในภพชาติใด แต่เราไม่รู้ไม่เห็นไง

แต่ถ้าเราฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ถ้าจิตเราสงบ จิตสงบมีสติมีปัญญาของมัน แล้วสติปัญญาของมัน มันจะเริ่มตัน อตฺตา หิ อตฺตาโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งของตน ตนจะฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาให้รู้ให้เห็น กิเลสต้นหาความทะยานอยาก ถ้ามันรู้เห็นกิเลสต้นหาความทะยานอยาก มันก็เห็นเปลือกไง มันก็จับต้องได้ไง

มันไม่เหมือนเราผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัติใหม่ไง ตั้งไข่ก็ตั้งไข่ไม่ได้ สิ่งที่มีคุณค่า คุณค่าตรงไหน ยิ่งศึกษามากเท่าไรมันก็ยังสับสนปนเปไปหมดนะ ฉะนั้น มีการศึกษามากน้อยขนาดไหน เวลาจะทำความสงบของใจ หยุด

สิ่งที่ศึกษานั้นเป็นสัญญา สิ่งที่ศึกษามาทรงจำธรรมวินัยๆ ฟังเทศน์ครูบาอาจารย์มา ฟังเทศน์ครูบาอาจารย์มาก็เป็นของครูบาอาจารย์ ไม่ใช่ของเรา แต่ฟังเพราะเราสงสัย ฟังเพราะเราไม่มีความรู้ของเรา ฟังเพราะเป็นคตินิยม

ถ้ามันเป็นคตินิยมขึ้นมา มันเป็นสารตั้งต้น สารตั้งต้นให้เราตั้งสติ สารตั้งต้นให้เราฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาให้จิตมันสงบ ถ้าจิตมันสงบ เพราะอะไร เพราะหลวงปู่มันท่านว่า จิตเป็นอย่างไรๆ

เริ่มต้นตั้งแต่ข้อวัตรปฏิบัติเป็นเครื่องอยู่ของใจ เครื่องอยู่ของใจ

เวลาพระบวชใหม่มีปริชาร ๘ ปริชาร ๘ ไว้ดำรงชีวิต บาตร เลี้ยงชีพด้วยปัสถ์แข็ง เครื่องนุ่งห่ม ก็ไตรจีวร ที่อยู่อาศัยก็เรือนว่าง คุณา ถ้ำ แล้วอาหาร แล้วเจ็บไข้ได้ป่วยก็น้ำมูตรน้ำคูล นี่รักษาดูแล ความเป็นสมณะ ความเป็นพระของเรา

แล้วถ้าฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา เขาฝึกหัดด้วยจิตตภาวนา จิตตภาวนาขึ้นมา จิตตภาวนาเป็น นามธรรมใจ เวลาใจมันเป็นอย่างไรวะ

ใจก็เป็นธาตุรู้ไง แล้วเรารู้ตัวเราหรือไม่ ถ้าเราไม่รู้จักใจของตน เวลากายกับใจก็จับที่แขน จับ ที่ขา มันก็มีความรู้สึกทั้งนั้นนะ อายตนะ ๖ แล้วอายตนะ ๖ สิ่งกระทบใจ อายตนะภายนอก อายตนะภายใน นีธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อายตนะ ๑๖

แล้วใครเป็นคนรู้อายตนะ

ถ้ามันเกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง ถ้าเราพิจารณาขน พิจารณาผม พิจารณาสิ่งใดก็แล้วแต่ ถ้ามันเข้าใจแล้วมันก็ปล่อย อายตนะ ๑๖ อายตนะภายนอก อายตนะ ภายใน

นี่เหมือนกัน การปฏิบัติจิตมันส่งออกไปนูน มันไม่กลับเข้ามาข้างในใจ มันจะเป็นธรรมะไข ดัมไขใหม่

ไขดัมมันมีอยู่กลาดเกลื่อน เราสั่งใครก็ได้ แต่ใจของตน เราจ้างวานใครไม่ได้ เราจะให้ใครทำ แทนเราไม่ได้

ถ้าเราทำของเรา ข้อวัตรปฏิบัติเป็นเครื่องอยู่ของใจ แล้วมันเห็นคุณค่า

ใจนี้เป็นนามธรรมๆ มันไม่มีขอบเขต มันก็มีพุทธโธ กรรมฐาน ๔๐ ห้อง ถ้าใช้ปัญญาๆ ก็เป็น ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าปัญญาอบรมสมาธิเข้ามา มันสงบระงับเข้ามา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นไก่อตัวแรกที่เจาะฟองอวิชชาออกมา

เราก็ศึกษา เราก็ค้นคว้าหาหัวใจของตน ถ้าศึกษาค้นคว้าหาหัวใจของตน ก็เลสเป็นนามธรรม จิตนี้ก็เป็นนามธรรม ฉะนั้น แนวทางการฝึกหัดปฏิบัติในพระพุทธศาสนา แนวทางในพระพุทธศาสนา ปฏิบัติแนวทางสติปัฏฐาน ๔

สติปัฏฐาน ๔ ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ลงที่สติปัฏฐาน ๔ ละ

สติปัฏฐาน ๔ ก็มีกาย เวทนา จิต ธรรม

กายนี้เป็นกายเนื้อ เวลาความรู้สึกของเรา กายที่เป็นความรู้สึก พยายามทำความเข้าใจให้ได้ พยายามทำความเข้าใจให้ได้ เพราะความสงบนั้นมันจะเป็นตัวแบ่งระหว่างโลกกับธรรม

ถ้าจิตมันไม่สงบ มันก็เป็นเรื่องโลกๆ ใจ คิดได้ คิดเรื่องสมาธิ คิดเรื่องปัญญา คิดหมดละ เพราะอะไร เพราะทรงจำธรรมวินัยไง แล้วมันผิดตรงไหน มันไม่ผิด แต่มันเป็นโลก

จากโลกสู่ธรรม

จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะเกิดจากบุญและบาปของตัว แต่ถ้าฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา มันเป็นปัจเจก ตั้ง เป็นสันติภูมิ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ เอิหิกขุ บวชพระ ๖๐ องค์ เทศนาว่าगर जनเป็นพระอรหันต์ทั้งหมดๆ

จิตของเราก็เหมือนกัน ที่เราฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาเพื่อจะพ้นจากทุกข์ พ้นจากทุกข์ก็พ้นจากกิเลส แล้วจะพ้นอย่างไร

นี่ไง การฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาจนถึงต้องตั้งไข่ หายใจเขานึกพุท หายใจออกนึกโฮ ฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาให้มันสงบระงับเข้ามา

เราไม่ต้องไปวิตกวิจารณ์ว่าเราอยากจะใช้ปัญญา เราอยากจะพ้นจากทุกข์ เราอยากไถ่อยาก อยากนี่คืออะไร

ค้นหาความทะยานอยาก สมุทัยทั้งนั้นเลย

แล้วปฏิบัติโดยมีกิเลสไม่ได้ เพราะกิเลสนี้เป็นตัวที่ชักนำให้เราหลงเอาไหลได้แน่นอน ปฏิบัติตามกิเลสไม่ได้ แต่เรามีกิเลสอยู่ แล้วเราจะปฏิบัติอย่างไร

เวลาปฏิบัติขึ้นมา เรามีศรัทธาความเชื่อพระพุทธศาสนา การปฏิบัตินั้น การปฏิบัตินั้นนะมันเป็นมรรค เป็นมรรคเพราะการอยาก อยากทำคุณงามความดี

กับไม่ต้องอยากอะไรเลย ทำความชั่ว มันไปแล้ว ถ้าเราอยากจะทำคุณงามความดีใจ เราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา ทาน ศีล ภาวนา เรามีเสียสละ เราเห็นแก่สังคมรอบข้าง เราเห็นแก่หมู่คณะ นี่มันเป็นระดับของท่าน

ระดับของท่าน ทำทานๆ แล้วทานกิเลสได้ไหม

ถ้าจะทานกิเลสได้ ถ้าจิตสงบระงับเข้ามา ถ้ามันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม ถ้ามันเห็น ถ้ามันเห็นขึ้นมา เราจับต้องได้

คนปฏิบัตินะ ครูบาอาจารย์ที่ดั่งามท่านบอกให้ตั้งสติไว้ สิ่งที่ทำให้ความสงบของใจได้ แล้วถ้าไม่ชำนาญในวิธี มันเคยทำได้ ทำได้ก็ในปัจจุบันนั้น แล้วเวลากลับขึ้นสู่วิปัสสนา มันต้องอาศัยความสงบนี้ อาศัยความสงบนี้ จิตถ้ามันยกขึ้นสู่วิปัสสนา มันจะเป็นมัคโค

ทั้งที่เรามีความอยาก เราปฏิบัติไม่ได้

แต่ถ้าเราอยาก อยากประพฤติปฏิบัติเป็นมรรค ถ้าเป็นมรรคขึ้นมาก็พุทธโธ ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม มันก็ต้องได้ผลๆ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ถ้าเหตุมันเป็นข้อเท็จจริง แล้วเพราะเหตุนี้แหละ ที่เราทำมานะ เหตุนี้เรารักษาของเรา ชำนาญในวิธี ชำนาญประพฤติปฏิบัติบ่อยครั้งเข้า แล้วมันจะเป็นความสงบอย่างนี้

แล้วความสงบอย่างนี้ ถ้าไม่ยกขึ้นสู่วิปัสสนา มันเจริญแล้วเสื่อมไป

ธรรมะไขดัม มันไม่เคยเจริญ มันไม่เคยมี มันจะเอาอะไรไปเสื้อม เพราะไขดัมมันมีอยู่ ดาษติน ไขดัมสั่งเมื่อไหร่ก็ได้ สัญญาความจำได้หมายรู้มันระลึกถึงอารมณ์เดิมๆ ระลึกถึง มันระลึก ได้ดี เพราะมันเคยสัมผัสใจ แต่มันไม่เป็นปัจจุบัน

ถ้ามันเป็นปัจจุบัน สิ่งที่เคยเป็นมาแล้ว สาธุ นั่นก็เป็นผลงานของเรา แล้วเป็นหนทาง ทางเดินใจ

นี่ใจ ข้อวัตรปฏิบัติเป็นเครื่องอยู่ของใจ

ใจที่มันเคยประพฤติปฏิบัติ รสของธรรม สติธรรม สมาธิธรรม มันได้สัมผัสของมัน ได้สัมผัส ของมัน มันก็เป็นอดีตไปแล้ว ถ้าตั้งสติปัญญาได้ มันก็เป็นอดีตไปแล้ว เราเคยทำได้ ถ้าปัจจุบันเรา ทำได้ เราทำได้แล้วเรามีสติมีปัญญารักษา ชำนาญในวสี มันจะหวั่นไหวขนาดไหน มันจะทุกข์ช้อยาก ขนาดไหน ยิ้มๆ เลยนะ คนที่ประพฤติปฏิบัติได้ ยิ้มๆ เลย เพราะอะไร เพราะรักษาให้จิตมันสงบ ให้ จิตมันมีกำลัง ถ้าจิตมันสงบ จิตมันมีกำลัง ถ้าน้อมไปเห็นสติปัฏฐาน ๔

แล้วส่วนใหญ่แล้วมันไม่เห็นใจ หนึ่ง ไม่เห็น จับต้องสิ่งใดไม่ได้ มันก็ไม่มีจุดเริ่มต้น นี่ใจ ถ้าสม ถกธรรมฐานยกขึ้นสู่วิปัสสนา สมถกรรมฐาน ถ้าไม่มีกำลัง มันเสื้อมไป จะยกขึ้นสู่วิปัสสนาตรงไหน

ถ้ามันสงบแล้ว มันเจริญแล้วเสื้อม ความสงบนั้นมันเสื้อมไป มันก็มีกำลังและกำลังอ่อนแอ ไป กำลังหมดไป หมดไปมันก็เป็นโลกใจ เป็นโลก ถ้ามันจินตนาการบ๊ีบ ธรรมะไขดัมเลยละ แล้ว ธรรมะไขดัม ไขดัมนะ ต้มแล้วมันจะมีอยู่โดยธรรม โดยข้อเท็จจริงทางโลก

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันสัญญาๆ มันจำได้ทั้งนั้น ถ้ามันจำได้ทั้งนั้น แล้วมันก็จะเสวยอารมณ์ มันก็จะเอานี้เป็นตัวตั้ง แล้วตัวตั้งแล้วชำนาญในวสี ชำนาญในเหตุ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ แล้วถ้า มันไม่มีเหตุ จิตมันจะสงบอย่างไร

อะไรที่มันเกิดขึ้นแล้ว มันเป็นอดีตไปแล้ว มันก็เป็นประสบการณ์เท่านั้น

เวลานักปฏิบัติทั้งหลาย เวลาไปหาครูบาอาจารย์เิง บอกว่า เราเคยทำอย่างนี้ๆ แล้วให้ทำ อย่างไรต่อ

ก็ทำแบบที่เคยทำ แต่ต้องเป็นปัจจุบัน

ทำแบบที่เคยทำ เพราะทำแล้ว มันเป็นปัจจุบันแล้ว แต่ถ้าไประลึกถึงหรือกังวลแต่เรื่องอย่างนั้น มันเป็นสัญญา นี่ไง ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์คือสมุทัย

เราฝึกหัดปฏิบัติอยู่เนี่ย ไม่ใช่คิดว่า เราปฏิบัติอยู่แล้วมันจะเป็นหนทางของเราทั้งหมด เราปฏิบัติอยู่เนี่ย แต่วิชา กิเลสมันอยู่ที่จิตได้สำนึก มันอยู่ที่ฐิติจิต

ถ้าเรามีสติ เราชนะ กิเลสสงบตัวลง เป็นสัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิไม่มีสมุทัยเจือปน ถ้าน้อมไปเห็นสติปัฏฐาน ๔ แล้วเห็นแล้วมันกำลังไม่พอ เห็นแล้วเราจะเคลื่อนอย่างไร จักร ธรรมจักรมันจะเคลื่อนอย่างไร

ธรรมจักรมันจะเคลื่อนต่อเมื่อจิตมันสงบแล้วถูกต้อง เวลาเราจิตมันสงบ ถ้ามันจับต้องได้แล้ว มันเคยทำได้ไง เคยทำได้ ถ้าเวลาจิตมันเสื่อม มันเป็นสัญญา สัญญาคือพิจารณาไปแล้วมันไม่มีรสไม่มีชาติ แล้วสมาธิจะเสื่อมไปเรื่อยๆ มีสติมีปัญญาเท่าทันเมื่อไหร่มันจะวาง

มันจะวาง คือวางสติปัฏฐาน ๔ วางความรู้ความเห็นทั้งสิ้น แล้วใช้พุทโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เพื่อจิตให้มีกำลังขึ้นมา พอจิตมีกำลังขึ้นมานะ พอจิตมีกำลังขึ้นมา พอมันเริ่มฝึกหัดใช้ปัญญา พอปัญญามันหมุนได้ จักรมันเคลื่อนที่ได้ พอจักรมันเคลื่อนที่ได้ พอมันปล่อย จักรมันก็เคลื่อน คือภาวนามยปัญญามันเกิดขึ้น เกิดขึ้นจากการฝึกหัด

มีอุปาทานหมู่หลายกลุ่มบอกว่า ทำสมาธิแล้วปัญญาจะเกิดเอง

อันนี้ธรรมะไขตั้มชัดๆ เลย

ไม่ต้องทำสมาธิ ปัญญามันจะเกิดเอง แล้วถ้าทำสมาธิแล้ว ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม

มันรู้ได้ทันที เวลาครูบาอาจารย์ที่ฝึกหัดปฏิบัติมาแล้วจะรู้ว่า ถ้าจิตสงบ มันจะมีความสุขของมัน มันจะมีความว่างในหัวใจของตน ความว่าง ว่างจากกิเลส มันเป็นอิสระ แล้วบอกว่าถ้าธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม ก็แสดงว่าเขาเคยประสบอารมณ์อย่างนี้

แล้วบอก ใช้ปัญญาไปเลย ไม่ต้องทำสมาธิ สมาธิ ทำสมาธินี้สมณะ กว่าจะทำสมาธิได้เกือบ เป็นเกือบตาย ฉะนั้น ใช้ปัญญาไปเลยมันจะสะดวกกว่า แล้วใช้ปัญญาไปเลยมันเป็นการปฏิบัติใน แนวทางสติปัฏฐาน ๔ ในพระพุทธศาสนา

ธรรมะไขตั้ม ธรรมะไขตั้มมันสำเร็จรูป

เวลาเป็นข้อเท็จจริง เราทำความเข้าใจนี้ก็แสนทุกข์แสนยาก ถ้ามันเป็นสัมมาทิฐิ ถูกต้องชอบธรรม พอเราฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาโดยอำนาจสมาธิของแต่ละบุคคล เวลาทำความเข้าใจ มันจะรู้มันจะเห็นร้อยแปดพันเก้า เพราะมันเป็นจิตนิสัย

อย่างเช่นหลงปุ้ม หลงปุ้มเวลาจิตสงบ โอ้โฮ! มันไปเลย เห็นตัวเองเดินอยู่บนก้อนเมฆ เห็นตัวเองลอยอยู่บนอากาศ ร้อยแปดพันเก้า

แต่ด้วยวาสนา ถ้ามันส่งออกปข้างนอก จิตส่งออก ออกไปข้างนอก เราพยายามดึงกลับเข้ามา ข้างใน ดึงกลับเข้ามาข้างใน น้อมมาได้ ดึงกลับเข้ามา น้อมกลับเข้ามาที่จิตของตน ที่มันรู้มันเห็น ทั้งหมด หยุด มันหยุดได้เลย หยุดได้ด้วยสติ ด้วยการตั้งสติ แล้วดึงกลับมาโดยสติโดยปัญญาของตน แล้วสติปัญญาของตนมันเห็นโทษไหม เห็นโทษว่า ถ้ามันเป็นมิจชา มันจะเป็นอย่างนี้ ถ้าเราดึงกลับมาแล้วเป็นสัมมา มันจะเป็นอย่างนี้ แล้วถ้าเป็นสัมมาแล้ว ถ้ามันไม่มีปัญญา มันก็เสื่อมไป

เวลาฝึกหัดปฏิบัติมันสำคัญที่เจริญแล้วเสื่อม สพุเพ ธมฺมา อนตฺตา ธรรมทั้งหลายเป็น อนัตตาทั้งสิ้น มันจะคงที่ตายตัวอยู่ไม่ได้ ใช้สติใช้ปัญญาฝึกหัดปฏิบัติมากน้อยขนาดไหนมันก็หมุนวนอยู่อย่างนี้

ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนาได้ เวลาพิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรม พิจารณาแล้วมันจะปล่อยวาง ปล่อยวางเป็นครั้งเป็นคราวไป

เวลาสุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี

เวลายุกขึ้นสู่วิปัสสนา มันใช้ปัญญาไปแล้ว มันเป็นมรรคแล้ว ถ้าเป็นมรรคขึ้นไป ถ้าเป็นมรรค เราฝึกหัดใช้ปัญญา มันก็มีบวกลบ เวลามันเป็นบวก พิจารณาแล้วมันปล่อยๆ เขาเรียกว่ามันเป็นตทั้งคปทาน มันปล่อยชั่วคราวๆ เวลาเสื่อมมันก็เสื่อมเหมือนกัน

พอมันเสื่อมเหมือนกัน มันก็ต้องตั้งสติ ทบทวนว่า เวลามันดีงาม ทำไมมันมีความสุข มันมีความพอใจ มันมีความมหัศจรรย์ เวลามันเสื่อม เสื่อมไปแล้วล้มลุกคลุกคลาน

สมาธิเสื่อม มันก็เป็นทุกข์ยากอันหนึ่ง แล้วเวลาฝึกหัดใช้ปัญญา มันเสื่อม เสื่อมทั้งสมาธิ เสื่อมทั้งปัญญา เสื่อมทุกอย่างหมดเลย เสื่อมทุกอย่างหมดเลย ถ้าไม่มีวาสนาก็เป็นกรรมฐานม้วนเลือด ม้วนเลือดว่า เราทำแล้ว มรรคผลมันไม่มี ทำแล้วมันทุกข์มันยาก

แต่ความจริง เวลาถ้าฝึกหัดปฏิบัตินะ ทำความสงบของใจเข้ามาก็มีความสุขอย่างหนึ่ง เวลายกขึ้นสู่วิปัสสนาคือเห็นสติปัฏฐาน ๔ เห็นกิเลส แล้วพิจารณาไปแล้วมันต้องลงทุนลงแรง ลงทุนลงแรงแล้วฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาให้มันเป็นข้อเท็จจริงในหัวใจของตน ถ้าฝึกหัดปฏิบัติตามข้อเท็จจริงในหัวใจของตน มันจะเห็นความดำรงชีวิตเลย

ถ้าเราคลุกเราคลี เราล้มเลเทเมา ไข่มรรคที่มันหมุน มันจะหายไปหมดเลย ถ้าเราคลุกคลี เราไม่รักษาหัวใจของตน สมาธิที่เป็นอยู่หายหมดเลย แล้วที่เหลือ ความจำ สัญญา มีแต่สัญญา

ถ้ามีอำนาจวาสนา มีสติปัญญา ก็ฝึกหัดปฏิบัติตามที่เราเคยทำ แต่สิ่งที่มันจะเกิดขึ้น รสชาติมันไม่มี ถ้ารสชาติมันไม่มี รสชาติไม่มี หนึ่ง สอง ทุกข์ยากแสนเข็ญ หนึ่ง

แต่ถ้าฝึกหัดปฏิบัติตามข้อเท็จจริงนะ นี่ไง สิ่งที่ว่าถ้ามันชำนาญในวิธี ในการฝึกหัดปฏิบัติ ถ้าการฝึกหัดปฏิบัติ สมาธิต้องกลับมาแน่นนอน แต่สมาธิกลับมาแน่นนอนแล้ว เราจะมีสติปัญญา รักษาอย่างไร

ถ้าสมาธิมันกลับมาแน่นนอน มีกำลังแล้ว ถ้าเราเคยเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม คนที่ทำงานเป็น มันเคยทำงานได้ ถ้ามันทำงานได้ ถ้าปล่อยป้บ มันจะเข้าสู่งานเลย เข้าสู่งานคือเข้าสู่

ภาวนามยปัญญา เข้าสู่รรคที่มันเคลื่อน มันจะเคลื่อนเร็วเคลื่อนช้าอย่างไร เราก็มีสติปัญญาคบคุมดูแล แล้วทะนุถนอม ดูแลรักษา ถ้าเป็นข้อเท็จจริง เวลามันปล่อยๆ

ทำสมาธิมีรสชาติอย่างหนึ่งเลย ทำสมาธิคือ อตตะตา หิ อตฺตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนคือตัวตนของเรา ถ้ามันยกขึ้นสู่วิปัสสนา เวลาธรรมจักร จักรมันเคลื่อน เวลาจักรมันเคลื่อน ถ้ามันถูกต้องชอบธรรม มันก็ปล่อย

การปล่อยนี้มันปล่อยโดยสติปัฏฐาน ๔ มันปล่อยโดยเราฝึกหัดปฏิบัติในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ถ้าเป็นข้อเท็จจริง แต่มันไม่นิโรธ มันไม่ดับทุกข์

ผู้ที่มีอำนาจวาสนาชิปปาปัญญา ปฏิบัติง่ายรู้ง่าย ผู้ที่ไม่มีอำนาจวาสนาปฏิบัติยากยาก ปฏิบัติง่ายรู้ยาก ถ้ามันรู้ยาก ทำซ้ำๆ ถ้ามันถึงที่สุดเป็นข้อเท็จจริง สมดุลและพอดี มรรคสามัคคี มันรู้มันเห็นชัดๆ ของมันหมด เวลามรรคสามัคคี เวลามันรวม มรรคมันรวม มันวิปัสสนาของมัน มันใช้สติปัญญาของมัน ปัญญามันรู้แจ้งแทงตลอดในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม แล้วแต่บุคคลที่พิจารณาอะไร พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ

ล้มลุกคลุกคลานจากเริ่มต้น ตั้งไข่ก็ตั้งไข่ไม่ได้ เวลาจะตั้งไข่ได้ ตั้งไข่ได้แล้วต้องรักษาการตั้งไข่ของเราให้สมดุลและพอดี สมดุลพอดีแล้ว ถ้ามันโน้มไปเห็นสติปัฏฐานแล้วพิจารณาของมันไป มรรคมันจะเคลื่อน มันจะรู้ชัด รู้ชัดตลอดเวลา นี่ไง อตตะตา หิ อตฺตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน

แล้วเวลาตนทำได้ ตนทำแล้วเป็นข้อเท็จจริง แล้วมีครูบาอาจารย์ที่ดั่งามคอยดูแลรักษา

เวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา มันจะมีลังเล มีความสงสัย มันมีกิเลสคอยพลิกคอยแพลง ตลอดเวลาละ ถ้ามีสิ่งใด ถ้ามีอำนาจวาสนานะ มีครูบาอาจารย์ที่ถูกต้องชอบธรรมนะ รายงานท่านเลย ถามเลย หนทางๆ ซี่มา ครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมซี่มา ซี่มาว่าให้ทำอย่างไร

เพราะเราทำขนาดไหนก็แล้วแต่นั้น ไข่ที่ทำนี้มันทำในการเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา ในอิริยาบถ ๔ เหมือนกันหมดแหละ แต่มันอยู่ที่จิตนิสัย อยู่ที่กิเลสของใครมันคือด้าน อยู่ที่วาสนาที่ได้ฝึกหัดปฏิบัติมากน้อยแค่ไหน

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จมาพบเข้าถึงญาณ เขามีวาสนาใหม่ พุทธถึงการภาวนา เขาพอจะเสียดูบ้างหรือเปล่า แล้วเขาฟัง เขาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาจนสมควรและพอดีในหัวใจของเขาหรือไม่

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงวางแนวทางปฏิบัติ ทำความสงบของใจ ๔๐ วิธีการใน ๔๐ วิธีการเพราะคนมันจริตนิสัยแตกต่างกัน คนมีจริตนิสัยแตกต่างกัน ถ้ามันสมควรพอดีกับกิเลสกับสมดุในการกระทำของตน สงบแน่นอน แล้วฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ยกขึ้นสู่วิปัสสนา มันยิ่งกว้างขวาง

ในการทำมาสงบนี้กำปั้นทุบดิน แต่ที่มันทำยากๆ เพราะอะไร เพราะว่าแผ่นดินมันยิ่งใหญ่ไ้ เราเหยียบไปบนแผ่นดิน แล้วเวลาหัวใจของตน ดิน น้ำ ลม ไฟ สิ่งที่เป็นธาตุ ๔ และขันธ ๕

เวลาเป็นธาตุ ๔ ธาตุมันเป็นดิน น้ำ ลม ไฟ ธาตุของเรา เวลาถ้าเป็นหัวใจ ธาตุ ๔ และขันธ ๕ การฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมามันต้องฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาโดยจิต ธาตุ ๔ และขันธ ๕ แล้วจิตไปไหน พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานไปไหน

ถ้าเราฝึกหัดๆ ขึ้นมา ก็เราจะหาผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานขึ้นมาวิเคราะห์จิตของตน แล้วพิจารณาวิเคราะห์จิตของตน เวลามันปล่อยๆ นี่การฝึกหัดปฏิบัติใน พระพุทธศาสนา

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนานะ เวลาฝึกหัดปฏิบัติแนวทางสติปัฏฐาน ๔ โดยมรรค ๘ มันมีเฉพาะในพระพุทธศาสนา ลัทธิศาสนาใดไม่มีหรอก แล้วเวลาทำไปๆ แต่เขามีกายกับใจเหมือนกัน เวลาเขาฝึกหัดปฏิบัติไปนะ ทุกลัทธิและทุกศาสนาบอก เขาก็ทำสมาธิ เขาก็ฝึกหัดปฏิบัติ

แต่ฝึกหัดปฏิบัติโดยใคร

เพราะพระพุทธศาสนา อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ ตนเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติ พุทธะของเรา ปัญญาของเรา ลัทธิศาสนาใดเขาพูดถึงตนบ้าง เขาพูดแต่พระเจ้า เขาพูดแต่ผู้บงการ ผู้ให้อภัยทาน

ใครให้อภัยใคร

ให้อภัยเรา เห็นไหม เวลาเราให้อภัยกับบุคคลคนอื่น แล้วเราให้อภัยกับกิเลสเราไหม

แต่ถ้าเป็นพระพุทธศาสนา ไม่ใช่ เวลาสมุจเฉตปหานทำลาย

ครูบาอาจารย์ที่ฝึกหัดปฏิบัติ เวลามันทุกข์มันยากขึ้นมา มันทุกข์มันยากมาก เวลาปฏิบัติไป มันจะเป็นมันจะตาย มันทุกข์มันยากขนาดไหน เวลาฝึกหัดปฏิบัติไปแล้วท่านบอกเลย ถึงที่สุดแล้ว กิเลสมันตายด้วยนิโรธ ขณะ ดับทุกข์ กิเลสขาด

กิเลสมันตายเป็นขั้นเป็นตอนนะ มรรค ๔ ผล ๔ การฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ครูบาอาจารย์ที่ฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมามันจะรู้มันจะเห็นของมัน เวลาสมุจเฉตปหาน สักกายทิฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาสขาดไป เวลาขาดไป สิ่งที่ขาดไป

สิ่งที่ว่า สพุเพ ธมฺมา อนตฺตา ทุกอย่างมันเสื่อมหมดนะ พิจารณาสิ่งใดก็แล้วแต่ เกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วดับไป แต่มันอยู่ที่ความเพียร อยู่ที่ความวิริยะ อยู่ที่ความอุตสาหะ อยู่ที่การรักษา แต่ถ้าสมุจเฉตปหาน นิโรธ ดับหมด อกุปปธรรม

เราฟังแล้วเราก็ทุกข์ใจเนาะ อะไรๆ ก็เสื่อม อะไรๆ ก็เสื่อม

มันเสื่อมเพราะมันเป็นโลก สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง เวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา คำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับการประพฤติปฏิบัติเป็นอนัตตา เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป

สติก็ต้องฝึกหัด ทำสมาธิขึ้นมาเจริญแล้วเสื่อม เวลาฝึกหัดใช้ปัญญาไปแล้วล้มลุกคลุกคลาน เวลาล้มลุกคลุกคลานมันยังเป็น สพุเพ ธมฺมา อนตฺตา

อกุปปธรรม เวลาสมุจเฉตปหานนะ อกุปปธรรม

กุปปธรรม ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตาๆ นี่เป็นคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่เป็นธรรมและวินัยข้อเท็จจริง

แต่ อตฺตนา หิ อตฺตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนคือทำสมาธิได้โดยถูกต้องชอบธรรม
นี่เป็นตน ยกขึ้นสู่วิปัสสนาฯ โดยธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เราเคารพบูชา แล้วเราฝึกปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นข้อเท็จจริงขึ้นมา เห็นไหม ตั้งไข่ แล้วฝึกหัด
ปฏิบัติ ใช้สติใช้ปัญญา เวลามันสมมุติเจตนา นีโรห ขณะ ดับ อรูปธรรม ถ้าเป็นอรูปธรรมไม่มี
วันเสื่อม มันจะเป็นสมบัติในใจดวงนั้น

เพราะกิเลสอยู่ที่จิต จิตใจ หลวงปู่มั่นท่านสอนจิตตภาวนา ถ้าจิตตภาวนา เราภาวนาของเรา
ด้วยจิตของเรา ฝึกหัดปฏิบัติด้วยพุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน แล้วศึกษาค้นคว้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเจาะฟองวิชาออกมา เป็นไก่ตัวแรก

เราก็จะเห็นเปลือกไข่ของเรา เราก็จะเห็นเปลือกไข่ แล้วด้วยสติด้วยปัญญาของเรา เหมือน
ไก่มันกะเทาะเปลือกในใจของตน นี่บุคคล ๔ คู่ ไ้ คู่ที่ ๑ คู่ที่ ๒ คู่ที่ ๓ คู่ที่ ๔

เวลาคู่ที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ เกิดจากขันธ คนเราเกิดมามีกายกับใจๆ ธาตุ ๔ และขันธ ๕ ธาตุ ๔ และ
ขันธ ๕ มันเป็นเรื่องหยาบๆ เห็นไหม

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอาสวัคชญาณทำลายวิชาใน พญามารๆ ไปฟอง
ลูกสาว ลูกสาว ๓ คน ความโลภ ความโกรธ ความหลง

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใน นางตณหา นางอรดี ความโลภ ความโกรธ ความ
หลง เรือน ๓ หลัง แม้แต่เรือนยอดคืออวิชา คือฟองของเธอ เราได้หักลงแล้ว

เราพิจารณาบุคคลคู่ที่ ๑ คู่ที่ ๒ คู่ที่ ๓ มันพิจารณาภายนอก ภายใน ภายในภายใน เวลาถึง
ที่สุดแล้ว เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านฝึกหัดปฏิบัติ มันว่างหมดเลย จิตมันมีกำลังของมัน บุคคลคู่ที่ ๓
ไอ้โฮ! มหัศจรรย์มาก

เวลายกขึ้นสู่วิปัสสนาใน สังโยชน์เบื้องบนใน รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชา

เวลาจะฝึกหัดปฏิบัติ กิเลสอยู่ที่ฐิติจิตใจ ถ้าอยู่ที่ฐิติจิต เวลามันเห็นนะ จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้มองไปด้วยอวิชชา จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส สว่างผ่องใสแวววาว จ्ञำนกับมันหมดละ

มีครูบาอาจารย์ที่ดั่งงามไฉน มันจะเกิดปัญญาญาณ ปัญญาญาณจะเห็นเรือนยอดของเรือน ๓ หลัง ถ้าเรือนยอดของเรือน ๓ หลังนะ ความสว่างใส ความมหัสจรรย์นั้นนะที่อยู่ของอวิชชา ทั้งนั้นนะ มันเป็นภาพเป็นชาติอยู่ที่นั่น

เวลากภาพชาติอยู่ที่นั่นนะ เวลาถึงที่สุด พระอนาคามี ถ้าไม่ถึงสิ้นกิเลส ตายไปไปเกิดบนพรหม โดยธรรมชาติเลย สุทัสสา สุทัสสี พรหม ๕ ชั้น แล้วจะสำเร็จไปข้างหน้า สำเร็จไปข้างหน้า เพราะถึงที่สุดแล้ว การฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมามันเป็นอัตโนมัติ เป็นปัญญาญาณที่จะพลิกคว่ำสิ่งที่มันเป็นเรือนยอดของเรือน ๓ หลัง

ถ้ามีครูบาอาจารย์ที่ดั่งงามนะ จะให้อุบาย ให้วิธีการ ให้จิตทวนกระแสกลับ

จิตตภาวนา จิตตวงนั้นมีอำนาจสนามากน้อยแค่ไหน ถ้าไม่มีอำนาจสนามักจะอยู่แค่นั้น ถ้ามีครูบาอาจารย์ที่ดั่งงาม เพราะครูบาอาจารย์ที่ดั่งงามท่านผ่านบุคคล ๔ คู่ มรรค ๔ ผล ๔ วิมุตติ สุขๆ มันจะไปอยู่ตรงนั้น ถ้าวิมุตติสุขอยู่ตรงนั้น ทำลายแล้วพลิกฟ้าและคว่ำดินตรงนั้น

นี่ไง จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้มองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้นี้เป็นผู้ข้ามพ้น มันจะเป็นข้อเท็จจริงในหัวใจดวงนั้น เป็นข้อเท็จจริงในพระพุทธานุศาสน เป็นข้อเท็จจริงจากธรรมและวินัยในพระพุทธานุศาสน เป็นข้อเท็จจริงที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำลายเรือนยอดของเรือน ๓ หลังอันนั้น

ถ้าทำลายเรือนยอดของเรือน ๓ หลังไฉน ชันธอย่างหยาบ ชันธอย่างกลาง ชันธอย่างละเอียด เป็นขันธ เป็นกอง สติปัญญาเราเท่าทันได้ สติปัญญาเวลาเท่าทันได้ด้วยการประพฤติปฏิบัติ ศีลสมาธิ ปัญญา

ถ้ามันเป็นมรรคๆ ไง เป็นมรรค เวลาจักรมันเคลื่อน มันเคลื่อนจากคู่ที่ ๑ คู่ที่ ๒ มันจะอาการที่รวดเร็วขึ้นไปกว่า คู่ที่ ๓ นี่หมุนเต็มที่แล้ว เวลาคู่ที่ ๔ มันอ้อยอคร้อย มันเป็นเรื่อนยอดที่ไม่มีใครจะเข้าไปถึงจุดนั้นได้ เว้นไว้แต่ปัญญาญาณของจิตดวงนั้น

จิตดวงนั้นถ้ามีอำนาจวาสนานะ เวลามันทำลายภวาสวะ มันก็ทำลายจิตนั้นแหละ ทำลายฐิติจิต ถ้าทำลายฐิติจิต อวิชชาไปอยู่ที่ไหนล่ะ

อวิชชาอยู่ที่ฐิติจิต แล้วฐิติจิตคือจิตได้สำนึก

ฉะนั้น เวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาจนถึงลึกลับมหัศจรรย์ เพราะว่าผู้ที่มีวาสนาฟังธรรมๆ ขึ้นมา มันโยนิโสมนัสสิกการ เรียกร่องสัตว์ทั้งหลายมาดูธรรม ดูธรรมในหัวใจของข้า เพราะข้าได้ดีแผ่ด้วยมรรคด้วยผล ด้วยการกระทำของจิตดวงนั้น ด้วยการกระทำของพุทธะ ผู้ตื่น ตื่นจากความหลับไหล แล้วฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาจนถึงที่สุดแห่งทุกซ์

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสวยวิมุตติสุขๆ ฝึกหัดปฏิบัติมาเจียนอยู่เจียนตาย แต่ถ้าถึงที่สุดแล้วจบ

ครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัตินะ เวลาถึงที่สุดแห่งทุกซ์นะ ก็เลิกละตาย เรายังอยู่ อยู่กับวิหารธรรม อยู่กับธรรมเหนือโลก อยู่กับสัจจะความจริงในพระพุทธานุศาสน์ เอวัง